

ЕФЕКТИВНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ: ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВИМІРЮВАННЯ

*Гук А.О., аспірант
Національний аерокосмічний університет
ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»*

*Дегтяр А.О., д.держ.упр., проф.,
професор кафедри економіки та публічного управління*

Оптимальний розмір державних видатків є складним питанням для вирішення як емпірично, так і теоретично. На практиці, однак, політики повинні вирішувати період за періодом щодо рівня державних витрат, які мають бути спрямовані на максимізацію соціального добробуту (припускаючи, що уряди прагнуть саме цього). Рівні витрат значно відрізняються від країни до країни, і вплив додаткових витрат на граничні прибутки від добробуту все ще є відкритим для дискусій. Незважаючи на це, протягом багатьох років література надавала докази на підтримку ідеї про те, що вище певного порогу переваги від більших державних витрат, виміряні покращенням ключових соціальних та економічних показників, мають тенденцію до зменшення.

У ранніх роботах Танзі та Шукнехт [] використовували макropідхід для виявлення зв'язку між вищими державними витратами та вищим соціальним добробутом у вибірці з вісімнадцяти промислово розвинутих економік. Автори не знайшли доказів більшої вигоди в країнах із вищими державними витратами, враховуючи, що країни з нижчими рівнями державних витрат мали такі ж добрі соціально-економічні показники, як і перші, якщо не кращі.

Деякі науковці оцінюють результат державної політики у різних сферах та її зв'язок із ресурсами, що використовуються для вимірювання діяльності та ефективності органів влади, за допомогою концепцій результативності публічного сектора, а пізніше й ефективності публічного сектора. Спочатку дані концепції застосовувались до вибірки з двадцяти трьох промислово розвинутих країн ОЕСР, а пізніше поширились на і на інші країни. Загальний висновок дослідників у цій галузі полягає в тому, що малі уряди отримують кращі показники, ніж великі уряди, і що ринкові публічні сектори, як правило, ефективніші за бюрократичні.

Відновлений інтерес науковців, політиків і міжнародних організацій до аналізу та кількісної оцінки ефективності державних витрат на сукупному рівні нещодавно був мотивований поточними складними глобальними умовами. Несприятливе становище, з яким часто стикаються уряди (посилення бюджетного тиску та звуження меж дій для значного підвищення податкових надходжень) і дорогі наслідки фіскального дисбалансу, викликаного надмірним накопиченням державного боргу для фінансування високих рівнів видатків, які зазнали декілька країн останнім часом за останні десятиліття, звернули увагу на здатність урядів досягати результатів державної політики, використовуючи

найменшу можливу кількість ресурсів, що є ще більш актуальним останнім часом. На жаль, літератури про сукупну ефективність публічного сектору небагато, а міжнародні порівняння діяльності урядів є значною мірою дефіцитні через відсутність даних, що обмежує аналіз емпіричних досліджень оптимальності державних витрат.

Аналіз ефективності публічного сектору має свій прецедент у літературі, яка кількісно визначає продуктивну ефективність фірм або підрозділів, які приймають рішення різної природи. Але у випадку ефективності публічного сектору переважна більшість відповідної літератури зосереджена на аналізі ефективності державних витрат на охорону здоров'я та освіту в різних країнах.

Діяльність публічного сектору на даний час зазвичай оцінюється шляхом побудови складених показників на основі спостережуваних соціально-економічних змінних, які вважаються результатом проведеної державної політики. Так, можна використовувати дві групи індикаторів для визначення складного індикатора ефективності публічного сектору.

Перша група включає результати, отримані від діяльності органів влади як державних адміністраторів, а також як постачальників публічних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я та інфраструктурні послуги. Науковці називають цю підмножину індикаторів індикаторами «можливостей», натякаючи на роль органів влади як стимулювачів рівних можливостей на ринку. Друга група складається з індикаторів результатів діяльності органів влади з точки зору функцій розподілу, розподілу та стабілізації.

До кожної групи показників входять субіндикатори, що визначаються середнім значенням відповідних вихідних змінних. Наприклад, ефективність органів влади як державних адміністраторів визначається середнім значенням показників результатів щодо корупції, тягаря регулювання (бюрократії), незалежності судової системи та розміру неформальної економіки. Обґрунтуванням цих показників є застосування верховенства права, забезпечення виконання контрактів, захист прав власності та функціонування добре функціонуючих ринків, яким сприяє держава.

Діяльність органів влади як постачальників суспільних благ і послуг обмежується, як правило, забезпеченням освіти, охорони здоров'я та громадської інфраструктури. Що стосується освіти, то зазвичай зосереджуються на показниках якості освіти і рівнях охоплення середньою школою. Для сфери охорони здоров'я розглядають традиційні вихідні показники дитячої смертності та тривалості життя. Що стосується забезпечення інфраструктури, то зосереджують увагу на загальній якості громадської інфраструктури.

Отже, показники діяльності органів влади у сфері публічного управління зважуються за витратами на державне споживання. Досягнення в освіті пов'язані з державними витратами на галузь освіти. Це ж саме стосується і охорони здоров'я. Забезпечення громадської інфраструктури зважено державними витратами на інвестиції. Що стосується завдань уряду, то ефективність розподілу доходів пов'язана з витратами на трансферти та субсидії, тоді як результати щодо функцій держави стосовно стабільності та економічної ефективності зважуються за загальними витратами.

Загальне ж припущення, яке лежить в основі оцінки діяльності та ефективності публічного сектору за допомогою зазначених показників, полягає в тому, що спостережувані показники результатів є виключно результатом політики державних витрат. Це просто приписує досягнення в публічному управлінні, освіті, охороні здоров'я, інфраструктурі, а також економічні показники, стабільність і розподіл доходів державній політиці, не визнаючи впливу витрат, понесених приватними агентами (наприклад, дохід домогосподарств, спрямований на приватну освіту та послуги охорони здоров'я) на показники результатів або будь-які інші зовнішні фактори.

Література

1. Afonso, A., Schuknecht, L. and Tanzi, V. (2015). Public sector efficiency: An international comparison. *Public Choice*. 123 (3). Pp. 321-347.
2. Ruggiero, J. (2014). Performance evaluation when non-discretionary factors correlate with technical efficiency. *European Journal of Operational Research*. 159. Pp. 250–257.
3. Tanzi, V., and Schuknecht, L. (1997). Reconsidering the Fiscal Role of Government: The International Perspective. *American Economic Review*. 87 (2). Pp. 164–168.

УДК 351

ВІДНОВЛЕННЯ ХАРКІВЩИНИ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

*Дегтяр А.О., д-р. наук з держ. упр., проф.,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»,
кафедра економіки та публічного управління*

*Тарабан С.В., канд. наук з держ. упр.,
Заступник начальника управління аналітики, прогнозування
та розвитку підприємництва Департаменту економіки і
міжнародних відносин Харківської обласної державної
адміністрації - начальник відділу аналізу галузей економіки*

З початку повномасштабного вторгнення рф в Україну, в ході військових дій на території Харківської області пошкоджено та знищено біля 30 тисяч об'єктів, понад 80% підприємств були змушені призупиняти виробництво, тисячі людей втратили робочі місця.

За даними Міністерства економіки України, 236 суб'єктів господарювання Харківської області скористалися урядовою Програмою переміщення бізнесу. Переїхали у безпечні регіони країни 230 підприємств, з них 110 підприємств (48%) – вже працюють на новому місці.